

RAHANDUSMINISTEERIUM

2024. AASTA RIIGIEELARVE SEADUSE MUUTMISE SEADUSE SELETUSKIRI

Tallinn 2024

ÜLDIST

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu on koostatud kooskõlas riigieelarve seadusega¹. Vastavalt nimetatud seaduse §-le 43 võib Vabariigi Valitsus riigieelarve muutmiseks kulude kogumahtu muutmata algatada mitte hiljem kui kaks kuud enne eelarveaasta lõppu riigieelarve muutmise seaduse eelnõu.

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise ettepanekud kajastavad õpetajate palgatõusuga seotud ettepanekuid, millega suunatakse vahendid Vabariigi Valitsuse eelarvesse kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi. Teise muudatusettepanekuna korrigeeritakse pensionäri toetuse saamise aluseks olevat pensioni määra, mis algses eelnõus on ekslikult olnud suurem.

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu on üles ehitatud lähtudes 2024. aasta riigieelarve seaduse struktuurist ning kajastatud on ainult muutuvaid riigieelarve kulude ja investeeringute eelarveid.

Eelnõu seletuskirjas kajastatakse ainult tehtavaid muudatusi, selgitused on esitatud valitsemisalade lõikes.

Kulude ja investeeringute vähendusettepanekud esitatakse (+) märgiga ja suurendusettepanekud (-) märgiga.

Ümardamine tuhande euroni võib põhjustada väikeseid erinevusi tabeli ja selgitustes toodud andmete võrdlemisel.

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu koostamise aluseks on täiseurodes andmed. Eelnõu esitatakse Riigikogule kinnitamiseks tuhandetes eurodes.

Seletuskirja koostasid: Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituse ametnikud koostöös teiste ministeeriumide ametnikega.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062016019?leiaKehtiv>

I ÜLEVAADE 2024. AASTA RIIGIEELARVE MUUTMISE SEADUSEST

Teha eelnõus järgmised muudatused:

§ 1. Muudatused riigieelarve vahendites (tuhandetes eurodes)

1 MUUDATUSETTEPANEK

Tabel. Muudatused valitsemisalade eelarvetes

VABARIIGI VALITSUS	2024.aasta riigieelarve seadus (RT I, 19.12.2023, 19)		Muudatus		Täpsustatud seadus	
	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
KULUD	-3 141 185	-794 316	-9 273	-9 273	-3 150 458	-803 589
Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond	-583 490	-544 909	-9 273	-9 273	-592 763	-554 182

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
KULUD	-1 086 020	-888 603	6 773	6 773	-1 079 247	-881 830
Tulemusvaldkond: TARK JA TEGUS RAHVAS	-814 900	-667 063	1 773	1 773	-813 127	-665 290
Haridus- ja noorteprogramm						
Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele	-298 124	-277 174	1 773	1 773	-296 351	-275 401
Tulemusvaldkond: TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS NING ETTEVÕTLUS	-232 678	-203 573	5 000	5 000	-227 678	-198 573
Teadussüsteemi programm						
Teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine	-200 104	-186 584	5 000	5 000	-195 104	-181 584

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
KULUD	-1 417 668	-190 678	1 000	1 000	-1 416 668	-189 678
Tulemusvaldkond: TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS NING ETTEVÕTLUS	-283 307	-121 972	1 000	1 000	-282 307	-120 972
Ettevõtluskeskkond						
Ettevõtluse arendamise soodustamine	-32 990	-22 399	1 000	1 000	-31 990	-21 399

REGIONAAL- JA PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
KULUD	-737 246	-236 437	400	400	-736 846	-236 037
Tulemusvaldkond: PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS	-496 308	-68 590	185	185	-496 123	-68 405
Põllumajandus, toit ja maelu						
Põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine	-64 892	-4 641	17	17	-64 875	-4 624

REGIONAAL- ja PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
Taimetervise, loomade tervise ja heaolu tagamine	-26 827	-10 038	24	24	-26 802	-10 013
Maa- ja rannapiirkonna arendamine	-46 411	-4 424	6	6	-46 405	-4 418
Toiduohutus	-11 588	-9 015	21	21	-11 567	-8 994
Maakasutus	-10 250	-2 119	4	4	-10 246	-2 115
Maaparandus	-12 142	-3 281	4	4	-12 138	-3 277
Sordiaretus ja taimne paljundusmaterjal	-12 568	-8 527	39	39	-12 529	-8 488
Põllumajandusloomade aretus	-5 231	-5 041	2	2	-5 229	-5 040
Põllumajandustootjate ja toiduainetööstuste konkurentsivõime	-116 129	-8 131	6	6	-116 123	-8 125
Põlvkondade vahetus	-17 395	-483	1	1	-17 394	-482
Riskijuhtimine ja põllumajandusturgude tasakaal	-118 566	-2 774	5	5	-118 561	-2 769
Ühistegevus ja koostöö	-2 538	-760	1	1	-2 536	-759
Ekspordivõimekus ja Eesti toidu kuvand	-2 015	-1 123	12	12	-2 002	-1 111
Mahepõllumajandus	-36 418	-5 381	4	4	-36 414	-5 377
Kalandus						
Kutseline kalapüük	-5 264	-1 034	5	5	-5 259	-1 028
Vee-elusressursside töötlemine	-3 331	-396	2	2	-3 328	-394
Vesiviljelus	-1 042	-163	1	1	-1 041	-162
EMKFi keskkonnakaitsemeetmete rakendamine	-2 637	-211	1	1	-2 635	-209
Kalavarude haldamine ja kaitse	-1 065	-1 046	28	28	-1 037	-1 019
Tulemusvaldkond: TÕHUS RIIK	-103 229	-37 378	205	205	-103 025	-37 173
Regionaalpoliitika						
Regionaalpoliitika, piirkondade ja piiriülese koostöö areng	-53 442	-19 933	14	14	-53 428	-19 919
Kohalike omavalitsuste poliitika ja finantseerimine	-30 916	-2 042	13	13	-30 902	-2 029
Ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine	-4 798	-4 740	174	174	-4 624	-4 566
Maatoimingute korraldamine	-6 343	-3 730	3	3	-6 340	-3 727
Tulemusvaldkond: TRANSPORT	-130 485	-130 469	10	10	-130 475	-130 459
Ühistransport						
Ühistransporditeenuse arendamine ja soodustamine	-130 485	-130 469	10	10	-130 475	-130 459

SISEMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
KULUD	-534 499	-459 351	400	400	-534 099	-458 951
Tulemusvaldkond: SISETURVALISUS	-492 365	-443 573	289	289	-492 076	-443 284
Siseturvalisus						
Turvalise keskkonna kujundamine	-16 297	-15 861	6	6	-16 290	-15 855
Õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine	-13 692	-12 267	30	30	-13 662	-12 237
Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine	-4 275	-4 256	8	8	-4 267	-4 248
Hädaabi- ja infoteadete vastuvõtmine ning abi väljasaatmine	-11 701	-10 945	14	14	-11 687	-10 931
Süüteo menetluse tõhustamine	-42 685	-41 041	7	7	-42 677	-41 034
Avaliku korra tagamine	-75 964	-72 336	25	25	-75 939	-72 311
Demineerimine	-4 574	-4 273	4	4	-4 570	-4 270

SISEMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
Päästmine maismaal ja siseveekogudel	-85 662	-81 037	16	16	-85 646	-81 021
Abi osutamine Eesti päästepiirkonnas	-16 023	-12 390	11	11	-16 012	-12 380
Põhiseadusliku korra tagamine	-43 661	-43 469	18	18	-43 643	-43 452
Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus	-41 386	-37 731	31	31	-41 355	-37 700
Elanikkonnakaitse, kriisideks valmisolek ja kriiside lahendamine	-4 189	-3 853	8	8	-4 181	-3 845
Piirihaldus	-54 684	-41 365	28	28	-54 656	-41 338
Objektivalve ja isikukaitse	-9 865	-9 712	4	4	-9 862	-9 708
Rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamine ning elluviimine	-10 815	-7 783	47	47	-10 769	-7 737
Isikute tõsikindel tuvastamine ja dokumentide väljaandmine	-19 652	-11 955	8	8	-19 644	-11 947
Migratsioonijärelevalve	-7 295	-6 106	2	2	-7 293	-6 104
Tasemeõpe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias	-22 910	-20 723	10	10	-22 900	-20 713
Sisekaitseakadeemia teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevus	-2 749	-2 740	14	14	-2 735	-2 727
Tulemusvaldkond: SIDUS ÜHISKOND	-17 759	-15 778	111	111	-17 648	-15 668
Kogukondlik Eesti						
Kogukondliku arengu toetamine	-4 410	-3 611	13	13	-4 397	-3 598
Usuvabaduse tagamine	-805	-803	6	6	-799	-797
Nutikas rahvastikuarvestus						
Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine	-4 001	-3 438	60	60	-3 941	-3 378
Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine	-3 356	-2 738	32	32	-3 324	-2 706
INVESTEERINGUD	-65 382	-24 626	500	500	-64 882	-24 126
Muud investeeringud kokku	-26 186	-15 256	500	500	-25 686	-14 756

SOTSIAALMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
KULUD	-7 217 231	-328 962	200	200	-7 217 031	-328 762
Tulemusvaldkond: TERVIS	-2 499 492	-206 888	200	200	-2 499 292	-206 688
Inimkeskse tervishoiu programm						
Inimkeskse tervishoiu valdkonna arendamine	-3 392	-3 079	200	200	-3 192	-2 879

Selgitus muudatusettepanekule

Riigieelarve seaduse muudatusega suunatakse kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfondi **9 273 000** eurot õpetajate palkade tõstmiseks. Õpetaja palga alamäära kasv on plaanitud antud muudatusega suurenema 1820 euroni (alates 01.01.2024 on õpetaja palga alammäär 1803 eurot), millele lisandub 20% diferentseerimise osa. Kokku kasvab arvestuslik keskmine 6,6% ehk 2184 euroni.

Toetusfondi suurus ja sellesse kuuluvad toetuste liigid määratakse riigieelarvega. Katteallikatena vähendatakse järgmiste valitsemisalade eelarveid.

Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarvet vähendatakse **6 773 000 eurot**.

Programmi tegevuse *teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine* eelarvet vähendatakse **5 000 000 eurot**. 2023. aastal programmi tegevuste vahel riigieelarve seaduse muutmise seadusega ümber suunatud vahendeid kasutati väiksemas mahus ja kantakse 2024. aastasse üle. Vahendeid kasutatakse teaduse valdkonna tegevusteks, mille tulemusel 2024. aastaks planeeritud teaduse rahastus ei vähene.

Programmi tegevuse *juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele* eelarvet vähendatakse **1 773 000 eurot** seoses koolieelsete lasteasutuste ja üldhariduskoolide +1 õpetaja ametikoha toetamise lõpetamisega antud programmitegevuse eelarvest. Teenus jätkub, antud toetus oli samuti planeeritud eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskavas.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarvet vähendatakse **1 000 000 eurot**. Programmi tegevuse *ettevõtluse arendamise soodustamine* eelarvet vähendatakse e-residentsuse programmilt, mida viib ellu Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA. E-residentsuse programmi tegevuskulude kokkuvõtte saavutatakse peamiselt tegevuste pealt, kus rakendatakse maksimaalselt automatiseerimist ning seeläbi soetatakse turult vähem tugitegevust.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarvet vähendatakse **400 000 eurot**. Vahendite mahtu vähendatakse kolmes tulemusvaldkonnas proportsionaalselt kõigi programmide tegevuste majandamiskulude osas. Eelarve on kokku hoitud tõhusama majandamisega ministeeriumi igapäevaseks toimimiseks vajalike tegevuste arvelt sh organisatsiooni arendamine, kommunikatsioon ja välistegevused.

Siseministeeriumi eelarvet vähendatakse **900 000 eurot**. **400 000 eurot** kulude arvelt, mis olid planeeritud võimalike 2024. aasta hinnatõusude (kütus, energia) ja muude ootamatute kulude katmiseks. Vajadusel kaetakse need kulud teiste majandamiskulude kokkuvõtte arvelt. Lisaks suunatakse **500 000 eurot** investeeringute arvelt, mis oli planeeritud Siseministeeriumi võimaliku kolimisega seotud kuludeks. Vajadusel kaetakse investeeringud järgnevatel aastatel.

Sotsiaalministeeriumi eelarvet vähendatakse **200 000 eurot** programmi tegevuse *inimkeskse tervishoiu valdkonna arendamine* täitmata ametikohtade (täidetakse hiljem) ning koolituste, lähetuste, ürituste ja tõlketeenuste kulude (osaliselt edasilükatud tegevused) arvelt.

II MUUDATUSED TEKSTIPARAGRAHVIDELE

§ 2. Muudatused tekstiparagrahvides

1) asendada § 2 lõike 6 punktis 3 arv „874” arvuga „853”.

Muudatuse selgitus:

2024. a riigieelarve seaduse § 2 lõike 6 punktis 3 toodud üksi elava pensionäri toetuse saamise aluseks on pensioni määr, millest väiksema pensioni korral makstakse pensionäritoetust.

2023. a augustis näitas Statistikaamet 2023. aasta II kvartali keskmiseks vanaduspensioniks 728 eurot ja 1,2-kordne piir sellest arvatult oli 874 eurot. Selline määr on kinnitatud 2024. a riigieelarve seaduses. Selgus, et Sotsiaalkindlustusameti poolt esitatud andmete metoodika oli ebatäpne ning andmete korrigeerimise järel Statistikaamet parandas 2023. aasta II kvartali vanaduspensionini suurust ning uus II kvartali keskmine vanaduspension on 710,7 eurot, mis teeb pensionäritoetuse määraks 853 eurot. Kuna keskmine vanaduspension muutus väiksemaks, siis langeb pensionäritoetuse määr ning õigus üksi elava pensionäri toetusele on väiksemal arvul inimestel. Päringu kohaselt jääb 853 ja 874-eurose pensioni vahele ligikaudu 14 500 isikut. 2022. aasta andmetele tuginedes elab nendest 39% üksikutes leibkondades ja seega 200-eurose toetuse korral oleks kulude kokkuhoid ca 1,1 miljonit eurot. Tegemist on arvestuslike vahenditega, mis jäävad eelarves kasutamata.

Kuna üksi elava pensionäri toetust määratakse ja makstakse Sotsiaalhoolekande seaduse § 139³ lõike 4 alusel oktoobrikuus, siis ei ole ühelgi pensionäril veel tekkinud õigustatud ootust toetust saada. Keegi pole õigust realiseerima asunud. Sama sätte lõike 5 alusel peab pensionär esitama Sotsiaalkindlustusametile lisateabe välisriigi pensioni või temaga koos elava isiku hooldusteenuse saamise kohta kuni 30. septembrini. Käesoleva eelnõu algatamise hetkel ei saa olla veel tekkinud õigustatud ootust ka seetõttu, et 1. aprillil pensionid indekseeritakse ning siis selgub isiku pensioni täpne suurus. Isiku pensioni saab alles siis võrrelda kehtestatud määraga. Õigustatud ootus on seda suurem, mida kauem on õigusakt kehtinud. 2024. aasta riigieelarve seadus ja sellega kinnitatud määr ei ole kaua kehtinud. Kui riigieelarves muuta pensionimäär varakult, siis ei saa tekkida isiku õiguste riivet. Pensioni määra muutmise näol on tegemist väikese riivega, sest toetuse tingimusi ei muudeta, kellegi õigust toetusele kahandatakse üksnes seeläbi, et eksliku arvutuse tõttu on kehtestatud vale pensioni määr, mida nüüd korrigeeritakse.

2) asendada § 3 lõikes 2 arv „485 490 000” arvuga „494 763 000”.

Muudatuse selgitus:

Muudatus on seotud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-dega 3 ja 7, kus riigieelarvest eraldatakse valdade ja linnade munitsipaal-koolide kulude katmiseks toetust Eesti Hariduse Infosüsteemi 10.11.2023. aasta õpilaste arvu alusel.

Muudatus tuleneb käesoleva eelnõu seletuskirja paragrahvis 1 kajastatud toetusfondi suurendamise ettepanekust.

Eelnõu algatatakse vajadusel kaks korda aastas – nii kevadel kui sügisel. Seega on Rahandusministeeriumi hinnangul kokkuvõttes tagatud piisav paindlikkus aasta kestel ettenägematute muudatuste lahendamiseks.

Algatab Vabariigi Valitsus

2024. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)